

Lätkirjoitus

Yhteiskunnan muisti – valinta ja vastuu

Museot toimivat osana yhteiskunnan muistia ja ne ovat aktiivisia toimijoita valittaessa tärkeitä ja muistamisen arvoisia asioita. Museoalaa alati vaivaavan resurssipulan vuoksi kaikkea ei ole mahdollista säilöä ja siksi on suoritettava arvottamista ja valikointia. Tämä arvottaminen antaa museoille, samoin kuin niissä työskenteleville, tietynlaista valtaa. Onhan perin vaikuttava ajatus, että se, mitä menneisyydestä ja nykyisyydestä tulevaisuudessa muistetaan, on osittain tämän päivän museotyöntekijöiden käsissä. Muistamiseen liittyvä diskurssi ei kuitenkaan ole ristiriidatonta. Vallan mukana tulee myös valtava vastuu, johon ei kenenkään asian kanssa kosketuksiin joutuvan pitäisi suhtautua kevyesti.

Mikä menneisyydessä ja nykyisyydessä sitten on tuleville sukupolville säilyttämisen arvoista? Kaikista problemaattisin tämä kysymys on taidemuseoiden kohdalla. Taiteen määrittelyssä ylipäätään on omat vaikeutensa; varsinkin nykytaiteen kohdalla herää usein kysymys, mikä loppujen lopuksi edes on taidetta. Taidemuseoiden kokoelmiin valikoituvat taideteokset edustavat koko oman aikansa taidekenttää, ja edustavan otoksen valitsemiseen tulisi suhtautua huolella. Lisäksi teosten säilyvyys on käytettyjen materiaalien vuoksi ongelmana nykytaiteen kohdalla.

Kokoelmapoliittisissa ohjelmissaan museot määrittelevät kokoelmiensa hallintaa ja säilyttämistä, mutta myös poistoja koskevat ohjesääntönsä. Museoihin on vuosien varrella kerääntynyt esineitä, joiden historiallinen arvo saattaa olla kyseenalainen. Poistoihin suhtaudutaan museoissa kuitenkin varoen, ja osin syystäkin. Onhan esineen poistaminen kokoelmasta varsin lopullinen ratkaisu. Kun kuitenkin otetaan huomioon lähes kaikkia nykypäivän museoita vaivaava tilanpuute, olisi joidenkin esineiden kohdalla aiheellista harkita niiden poistoa. Käyttökokoelmiin sijoittaminen on varteenotettava vaihtoehto poistolle esimerkiksi kaksoiskappaleiden kohdalla.

Muisti ja muistaminen eivät ole täysin ongelmattomia käsitteitä. Esimerkiksi Tommi Kotonen käsittelee artikkelissaan Auschwitzin keskitysleirimuseoon liittyviä ristiriitoja. Kenen muistoista oikein on kyse ja miten muistoja tulisi representoida kaikkia osapuolia kunnioittavalla tavalla? Joidenkin asioiden ei saa antaa unohtua, mutta onko vastaavasti olemassa asioita, joiden pitäisi vain antaa vaipua unohduksiin. Keskitysleirimuseo on yksi esimerkki siitä, miten museoihin saatetaan joskus suhtautua hyvinkin ristiriitaisesti.

Muistojen esittämiseen liittyvä negatiivinen puoli on niiden muuttaminen viihteen välineeksi. Nykyaikana lisääntynyt elämyshakuisuus voi pahimmillaan lipsahtaa jopa mauttomuuden puolelle. Asioiden muistaminen tai unohtaminen on yksi asia, niiden halventaminen viihteellistämällä taas aivan toinen. Onneksi tämä on kuitenkin harvinaista ja menneisyyden kunnioitus on tänä päivänä yksi museoiden toimintaa ohjaavista periaatteista.

Aurinkoista kesää uuden numeromme parissa!

Kaisu Pullinen

Kuriositeetikabi.netin päätoimittaja